

1. Oletetaan, että terveyskeskuksessa on paikalla aina yksi lääkäri (24 tuntia vuorokaudessa) ja asiakkaita saapuu Poisson-prosessi mukaisesti intensiteetillä λ . Kunkin asiakkaan palveluaika noudattaa eksponentiaalijakaumaa keskiarvolla 30 minuuttia. Määää maksimisaapumisintensiteetti, siten että 95% asiakkaista pääsee palveluun kolmen vuorokauden sisällä ensimmäisestä yhteydenotosta (vrt. hoitotakuu).
2. Osoita, että M/G/1-LIFO-jonossa tasapainojakauma $\pi_n = (1 - \rho)\rho^n$ on voimassa palveluajan jakaumasta riippumatta. Ohje: Totea, että asiakas, jonka saapuessa systeemissä on $j - 1$ asiakasta, saa palvelua silloin ja vain silloin, kun järjestelmä on tilassa $N = j$. Aika, jonka systeemi viettää tilassa $N = j$ muodostuu niin ollen niiden asiakkaiden täydellisistä palveluajoista, jotka saapuvat tilaan $N = j - 1$. Kuinka monta tällaista saapumista tapahtuu pitkänä aikavälinä T ?
3. Tarkastellaan M/M/1/K-jonoa, jonka tilat ovat $0, 1, \dots, K$. Johda todennäköisyys P_n sille, että jono, joka alkuhetkellä on tilassa n , tulevaisuudessa tyhjenee aikaisemmin kuin vuotaa ensimmäisen kerran yli. Ohje: Lisää systeemiin kuvitteellinen tila $K + 1$; siirtyminen tilaan $K + 1$ tarkoittaa samaa kuin, että systeemi vuotaa yli. Päte $P_0 = 1$ ja $P_{K+1} = 0$. Kirjoita tiloille $n = 1, \dots, K$ todennäköisyys P_n todennäköisyyksien P_{n-1} ja P_{n+1} avulla. Ratkaise yhtälöt.
4. Asiakkaita saapuu kahden palvelimen systeemiin poissonisesti nopeudella $\lambda = 5/\text{min}$. Jos palvelin 1 on vapaa, asiakas menee tähän palvelimeen. Jos palvelin 1 on varattu, mutta palvelin 2 on vapaa, asiakas menee palvelimeen 2. Jos molemmat palvelimet ovat varattuja, asiakas poistuu palaamatta uudelleen. Saatuaan palvelun jommaltakummalta palvelimelta, asiakas poistuu. Palveluajat ovat eksponentiaalisesti jakautuneita parametreilla $\mu_1 = 4/\text{min}$ ja $\mu_2 = 2/\text{min}$. a) Mikä on systeemiin sisälle pääsevän asiakkaan systeemissä keskimäärin viettämä aika? b) Minkä osan ajasta palvelin 2 on varattu?
5. Asiakkaita saapuu $M/\text{Erlang}(k, \mu)/1$ -järjestelmään Poisson-prosessin mukaisesti intensiteetillä λ . Mitkä ovat asiakkaan keskimääräiset viipymä- ja odotusajat järjestelmässä?
6. Jos yhden palvelimen jonojärjestelmässä asiakkaalta peritään jonkin säännön mukaan määrätty maksu, niin systeemin keskimääräinen ansionopeus $= \lambda \cdot$ (asiakkaan keskimäärin suorittama maksu), missä λ on keskimääräinen asiakasvirta järjestelmän läpi.

Sovella tulosta M/G/1-jonoon, jossa maksu määrättyy seuraavasti: veloitus aikayksikköä kohti on sama kuin asiakkaan kulloinkin jäljelläoleva palveluaika. Laske keskimääräisen maksun suuruus. Osoita, että yllämainitun ansionopeuden ja systeemin keskimääräisen aikaveloituksen yhtäsuuruus saa muodon:

$$\overline{W} = \lambda (\overline{X} \overline{W} + \overline{X^2}/2),$$

missä W on odotusaika ja X palveluaika. Ratkaise $\overline{W}$. Minkä tuloksen olet johtanut?